

Juridisk vurdering af forslag om gratis buskørsel

Dato 28-02-2020

1-10-81-67-20

Side 1

Socialdemokratiet og Alternativet har foreslået, at man i en periode indfører gratis busrute mellem to byer i Region Midtjylland. Formålet med forsøget er at undersøge, om afskaffelsen af betalingen betyder, at man kan flytte bilpendlere til bus. Det er i den forbindelse nødvendigt at afklare, hvorvidt der er noget juridisk til hinder for forslagetets gennemførelse.

Offentlige myndigheder skal have et retligt grundlag for deres handlinger, uanset om der er tale om et indgreb eller en begunstiggelse. Hvis regionen ønsker at indføre gratis regional buskørsel for enkelte eller alle ruter kræver dette et hjemmelsgrundlag, der enten skal findes i den skrevne lovgivning eller i uskrevne regler.

Det er altså nødvendigt først at afklare, hvorvidt lovgivningen – i dette tilfælde lov om trafikselskaber – giver regionen den fornødne hjemmel til at gennemføre forslaget. Regionerne har ansvaret for de regionale busser, der kører på tværs af kommunerne. Ligesom regionen også afholder udgifterne til den regionale buskørsel.

Det synes ikke at være reguleret af lov om trafikselskaber, hvorvidt regionen kan tilbyde gratis buskørsel. Det må dernæst overvejes, hvorvidt der er hjemmel i den uskrevne ret (myndighedsfuldmagten) til at tilbyde gratis buskørsel. Efter myndighedsfuldmagten kan regionen – uden lovhjemmel – udføre dispositioner, der ligger naturligt inden for myndighedens formål som det er kommet til udtryk ved de opgaver og kompetencer, der allerede er tildelt regionen ved lov. Myndighedsfuldmagten kan sammenlignes med kommunalfuldmagten. De to adskiller sig i deres indhold fra hinanden, og kommunalfuldmagten anses for at være "*bredere*" end myndighedsfuldmagten. Dette skyldes til dels, at kommunerne har til opgave at udføre opgaver, der bredt er i lokalbefolkningens interesser i forhold til den enkelte kommunes virke. Regionerne har derimod et

afgrænset sæt af opgaver, og ikke på samme måde som kommunerne en bred vifte af opgave.

For nylig fastslog Ankestyrelsen, at Holstebro Kommune lovligt kunne beslutte, at fire lokale busruter i kommunen skulle være gratis, mens kommunens borgere på andre busruter fortsat blev opkrævet betaling. Kommunens beslutning var lovlig med henvisning til kommunalfuldmagten. Ankestyrelsen vurderede, at lov om trafikselskaber ikke regulerer, hvorvidt en kommune kan indføre gratis buskørsel på udvalgte busruter. Spørgsmålet om, hvorvidt kommunen lovligt kunne indføre gratis buskørsel, blev, skulle derfor afgøres af kommunalfuldmagtsreglerne. Det var Ankestyrelsens opfattelse, at kommunen kunne tilbyde gratis buskørsel, såfremt kommunen herved forfulgte et lovligt kommunalt formål. Formålet kan f.eks. være trafikøkonomi og belastningsudjævning. I den konkrete sag var det et lovligt kommunalt hensyn, når Holstebro Kommune betjente borgere i yderområderne, idet der er tale om en sagligt afgrænset kreds af personer. I Ankestyrelsens vurdering lagde man vægt på, at det kommer alle borgere, der ønsker at anvende de fire lokale busruter, til gode. Ligesom at styrelsen også lagde vægt på, at et af formålene med gratis buskørsel på de fire ruter er rentabilitet og ressourceudnyttelse. Ankestyrelsens konklusion er altså begrundet i almennyttekriteriet, der er et kriterie indenfor kommunalfuldmagten. Almennyttekriteriet indebærer, at en kommune som udgangspunkt kun kan gennemføre foranstaltninger, der har sammenhæng med det kommunale fællesskabs behov, og som kommer alle kommunens borgere eller en sagligt afgrænset kreds af kommunens borgere f.eks. unge eller ældre, til gode.

Et tilsvarende almennyttekriterium synes ikke at gælde for regionerne. Det skal derfor afklares, hvorvidt der er andre hensyn, der kan begrunde, at regionen tilbyder gratis buskørsel. Formålet med forsøgsordningen er at undersøge om, man vil kunne flytte bilpendlere til bus for herved at opnå en mindre belastning på vejstrækninger, der benyttes af mange bilpendlere. Man må herved også forstå, at forslaget også er et udtryk for, at man med forslaget ønsker at understøtte arbejdskraften og de uddannelsessøgendes mobilitet i regionen. Det er tvivlsomt om, der i den skrevne såvel som den uskrevne ret er hjemmel til at indføre en ordning som den af Alternativet og Socialdemokratiet foreslået. Ligesom der heller ikke er praksis, der fastslår, at regionen har hjemmel til at indføre en gratis buskørsel på en eller flere udvalgte strækninger.

Det er således juridisk uklart, hvorvidt regionen har hjemmel til at tilbyde gratis buskørsel som det foreslåede. Det anbefales derfor, at man kontakter Ankestyrelsen for en udtalelse om forslagets lovlighed.